

Т. І. СІНЬКОВА

Донецький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ АНГЛІЙСЬКОГО ДІАЛОГА-ОБМІНУ ВРАЖЕННЯМИ ТА ДУМКАМИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена проблемі навчання англійського діалогічного мовлення майбутніх інженерів. Визначено особливості навчання діалогічного мовлення (психологічні та лінгвістичні), а також навчання англійської мови за допомогою інформаційних комп'ютерних технологій. Розглядається необхідність застосування диференційованого підходу при навчанні англійської мови для забезпечення високого рівня інформаційної культури майбутніх фахівців.

Ключові слова: англійське діалогічне мовлення, англійській діалог-обмін враженнями та думками, зворотний зв'язок, інформаційні комп'ютерні технології

Постановка проблеми. Особистісно орієнтоване навчання найбільш відповідає вимогам і потребам освіти у ВНТЗ, що передбачає створення максимально сприятливих умов для розвитку і саморозвитку особистості майбутнього фахівця, виявлення його індивідуальних особливостей у навчально-пізнавальній діяльності.

О.Б.Тарнопольський вважає, що на сучасному етапі розвитку теорії та практики навчання англійської мови (АМ) у ВНТЗ виникає необхідність застосування сучасних інформаційних технологій, що дозволить студентам швидко та ефективно опанувати АМ як засобом спілкування. Використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні технології в навчально-виховному процесі, необхідно не лише вдосконалювати інформаційну культуру майбутнього інженера, а й сприяти розвитку особистісних якостей майбутніх фахівців, розвитку їх мислення, становленню творчої, активної та ініціативної особистості, задоволенню пізнавальних і духовних потреб розвитку інтелекту, навичок самоосвіти, самовиховання, саморозвитку і самореалізації.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-навчальне середовище є одним із основних понять методики навчання з використанням Інтернету. За педагогічним словником С.І.Гончаренка, «інформаційно-навчальне середовище – сукупність умов, які сприяють виникненню й розвитку процесів інформаційно-навчальної взаємодії між учнями, викладачем і засобами нових інформаційних технологій, а також формуванню пізнавальної активності учня за умов наповнення компонентів середовища (різні види навчального демонстраційного обладнання, програмні засоби й системи, навчально-наочні посібники тощо) з предметним змістом певного навчального курсу». Комунікативна культура є невід'ємним компонентом спілкування людей. Вона дає можливість використовувати інформаційні комп'ютерні технології, які забезпечують діалог із студентом. Взаємодія студента з комп'ютером, таким чином, із простого обміну інформацією або виконання команд перетворюється на багатогранну діяльність у цьому середовищі, завдяки чому перед студентом відкриваються дійсно необмежені можливості.

З появою комп'ютера стала можливою організація писемного діалогічного мовлення, втілюваного у процесі взаємодії студента з машиною.

Писемне діалогічне мовлення характеризується, з одного боку, ознаками писемного мовлення (сприйняття тексту з екрана монітора являє собою читання друкованого тексту), а з іншого-писемний діалог має вираженні особливості усного діалогу (комбінування сприйняття й породження мовлення, зворотній зв'язок у вигляді реакції на мовленнєві вчинки кожного із комунікантів природна форма спілкування, яка передбачена комп'ютерною програмою).

Під діалогічним мовленням розуміють обмін висловлюваннями, що породжуються у процесі розмови між двома чи кількома співрозмовниками.

При навчанні діалогічного мовлення слід урахувати психологічні та лінгвістичні особливості цього виду мовленнєвої діяльності.

До психологічних характеристик діалогічного мовлення відносять вмотивованість, зверненість, ситуативність, емоційну забарвленість, спонтанність, двосторонній характер мовлення.

Мовлення завжди мотивоване. Ми висловлюємося, якщо є потреба щось сказати, повідомити щось або дізнатися про щось. Ця потреба зумовлена обставинами дійсності та взаєминами співрозмовників. В умовах навчання мотив сам по собі не виникає. Отже, необхідно створити умови, в яких у студентів з'явилось б бажання та потреба щось сказати, передати почуття, обмінятися навиками та знаннями.

Діалогічне мовлення характеризується зверненістю. Спілкування, як правило, проходить у безпосередньому контакті учасників, які добре обізнані з умовами, в яких відбувається комунікація.

Однією з важливих психологічних особливостей діалогічного мовлення є ситуативність.

Під ситуативністю розуміють властивість мовлення відображати і передавати дійсність мовними засобами, залучаючи до них і не мовні засоби.

Наступною особливістю діалогічного мовлення є його емоційна забарвленість. Мовлення завжди емоційно забарвлене, оскільки фахівець передає свої думки, почуття, ставлення до того, про що йдеться. Справжній діалог містить репліки подиву, захоплення, незадоволення та інші.

Іншою визначальною рисою діалогічного мовлення є його спонтанність. Відомо, що мовленнєва поведінка кожного учасника діалогу значною мірою зумовлюється мовленнєвою поведінкою другого партнера. Саме тому діалогічне мовлення неможливо заздалегідь спланувати. Обмін репліками відбувається досить швидко, і реакція вимагає нормального темпу мовлення. Це й зумовлює спонтанність, непередбачуваність мовленнєвих дій, потребує досить високого ступеня автоматизованості і мобілізуючої готовності використання мовного матеріалу.

Діалогічне мовлення має двосторонній характер. Спілкуючись, співрозмовник виступає то в ролі мовця, то слухача, який повинен реагувати на репліку партнера. Репліки бувають різної протяжності – від однієї до кількох фраз. Найбільш типовою вважається однофразова репліка. Розрізняють такі види реплік: репліка-спонування, репліка-реакція, в іншій термінології – керуюча (перша) і спонуваюча (друга) або ініціативно-реактивна. Іншими словами, обмін репліками не може здійснюватися без взаємного розуміння, яке відбувається через аудіювання, а в умовах застосування комп'ютера реалізується головним чином у формі писемного мовлення.

Для навчання діалогічного мовлення неможливо оминати питання реалізації зворотного зв'язку. Зворотний зв'язок – це реакція на виконання певного завдання, що дозволяє і допомагає студенту дізнатися про результати засвоєння матеріалу, одержати підказку, наступну порцію матеріалу або повернутися до попереднього завдання і зробити чергову спробу. Зворотний зв'язок, який здійснюється в процесі взаємодії студента з комп'ютером у вигляді реакції на введення студентом повідомлення, - один з найважливіших засобів комп'ютерного навчання англійської мови, який дозволяє проводити керування і контроль навчальної діяльності студента. Прямий же контроль здійснюється самим викладачем. Водночас з результатом виконання завдання студент одержує інформацію про те, як засвоєний матеріал, що варто проробити ще, які додаткові ресурси потрібно використовувати для надбання досвіду з вирішення проблем як у контексті навчального змісту курсу, так і поза ним. Основою для творчих вправ таких, як 'повідомлення – повідомлення', 'запитання – відповідь – повідомлення', 'повідомлення – запитання' є телекомунікаційні технології.

Найпопулярнішим та найшвидшим засобом обміну враженнями та думками є електронна пошта. Використовуючи електронну пошту як засіб комунікації, студенти можуть обмінюватися повідомленнями, брати участь у дискусіях, проводити різні проекти. Існує багато сайтів, які можуть забезпечити і створити комунікативне середовище, створити всі умови для спілкування між студентами різних ВНЗ, країн та навіть надати шанс навчатися студентам з обмеженими можливостями. Наприклад, за допомогою сайту <http://www.lang.ru/> студенти можуть знайти друзів, обговорювати різні проблеми, навчатися.

Питанням вивчення англійської мови присвячений сайт <http://lang.by.ru/>. Вправи з навчання діалогу-обміну враженнями та думками студенти можуть знайти на сайті <http://www.englishforum.com/00/>.

В Інтернеті існують можливості для інтерактивного спілкування в режимі реального часу. Наприклад, програма мережі Internet Relay Chat була розроблена в Фінляндії як система комунікації. Це система, що дозволяє користувачам мережі Інтернет спілкуватися в режимі реального часу. Для зручності роботи спілкування відбувається в різних галузях, названих каналами. Ця програма поширилася по всій мережі Інтернет та стала однією з найцікавіших. Ми можемо використовувати цю програму при навчанні англійського діалогічного мовлення, тому що студенти можуть зустрічатися на каналах (кімнати, віртуальні місця), щоб складати діалоги на різні теми.

Висновки. Таким чином, навчання майбутніх інженерів англійського діалогу-обміну враженнями та думками має свої особливості, а саме:

1) в завдання навчання англійського діалогу-обміну враженнями та думками входить оволодіння вмінням швидко реагувати на репліку співрозмовника, використовуючи репліки, що мають різні комунікативні функції, вмінням продукувати діалог-розпитування на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій, адекватно ситуації відповідати на репліки співрозмовника і спонукати його своїми репліками до початку або продовження розмови;

2) використання ІКТ при навчанні майбутніх інженерів англійського діалогу-обміну враженнями, думками надає їм певний рівень комп'ютерної грамотності;

3) у процесі навчання англійського діалогу-обміну враженнями, думками у ВНЗ доцільно використовувати Інтернет та електронну пошту як засіб спілкування.

Список використаних джерел

1. Гончаренко У.С. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376с.
2. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. М.: Рус. Яз. 1989. – 159с.
3. Тарнопольский О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі. Днепропетровск, 2005. – 159с.
4. Чирва І.В. Специфіка навчання діалогічного мовлення на початковому ступені у вищому технічному закладі освіти.// Вісник Київського національного лінгвістичного університету, серія Педагогіка і психологія. – Випуск 4. – 2001. - С.203-208.

Надійшла до редколегії 7.10.2011

Синькова Т. И. Особенности обучения будущих инженеров английскому диалогу-обмену впечатлениями и мыслями с использованием информационных технологий

Статья посвящена проблеме обучения английской диалогической речи будущих инженеров. Определены особенности обучения диалогической речи (психологические и лингвистические), а также обучения английскому языку при помощи информационно-компьютерных технологий. Рассматривается необходимость применения дифференцированного подхода при обучении английскому языку для обеспечения высокого уровня информационной культуры будущих инженеров.

Ключевые слова: *английская диалогическая речь, английский диалог-обмен впечатлениями и мыслями, обратная связь, информационные технологии*

Sinkova T. Peculiarities of teaching future engineers of English dialogue-exchange of impressions and thoughts with the help of Information Technology

This article is devoted to the problem of teaching spoken English to future engineers. The peculiarities (psychological and linguistic) of teaching spoken English and teaching foreign language with the help of informational technology are worked out. The necessity of differential approach to teaching English to provide future engineers' high level of informational culture.

Key words: *spoken English, dialogue-exchange of impressions and thoughts, feedback, information computer technology*